

Saker til behandling i kontrollutvalgets møte

tirsdag 26. januar 2010 kl 16.30

Møtet holdes i Kontrollutvalgets sekretariat Grenseveien 88

Kart I

Sak	Side
1/10 Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15.12.2009.....	2
2/10 Rapport 1/2010 Kontroll av anskaffelser i 16 virksomheter	2
3/10 Saker i KOFA - Klagenemnda for offentlige anskaffelser - i perioden 11.08.2008 - 31.12.2009 som gjelder anskaffelser i Oslo kommune	4
4/10 Gjennomgang av Omsorgsbygg Oslo KFs arbeid med å etablere et sykehjem i Spania	5
5/10 Forvaltningsrevisjon med oppstart 1. halvår 2010	6
6/10 Økonomiske uregelmessigheter og misligheter som er endelig innberettet til kontrollutvalget i 2009 - Oversikt nr.19	7
7/10 Restanseliste for kontrollutvalgets saker pr. 31.12.2009.....	8

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 15.12.2009

Protokollen følger vedlagt.

Rapport 1/2010 Kontroll av anskaffelser i 16 virksomheter

Saken gjelder:

Som en del av regnskapsrevisjonen for 2009, har Kommunerevisjonen gjennomgått utvalgte anskaffelser hos 16 virksomheter i Oslo kommune. Undersøkelsen er oppsummert i rapport 1/2010 *Kontroll av anskaffelser i 16 virksomheter*.

Formålet med undersøkelsen har vært å skaffe tilstrekkelig grunnlag for å konkludere i revisjonsberetningen både med hensyn til utgifters gyldighet og i forhold til etterlevelse av viktige lover og regler. Med denne bakgrunnen har Kommunerevisjonen undersøkt om det foreligger dokumentasjon på en rekke områder i anskaffelsesprosessen i samsvar med lov og forskrift om offentlige anskaffelser og internt regelverk i kommunen.

Det er bedre resultat for de ni virksomhetene som også ble undersøkt i tilsvarende undersøkelse i 2008. De resterende syv virksomhetene har et større omfang av avvik, og samlet sett er det derfor stort omfang av avvik fra lov og forskrift om offentlige anskaffelser og internt regelverk i kommunen på flere av de undersøkte områdene.

Det er avdekket størst omfang av avvik på følgende områder:

- manglende kunngjøring (avvik fra lov og forskrift om offentlige anskaffelser)
- manglende konkurranse (avvik fra lov og forskrift om offentlige anskaffelser)
- kontrakt er ikke inngått før utløpet av vedståelsesfristen (avvik fra lov og forskrift om offentlige anskaffelser)
- manglende føring av anskaffelsesprotokoll (avvik fra lov og forskrift om offentlige anskaffelser og internt regelverk i kommunen)
- manglende fremleggelse av skriftlig kontrakt/avtale i samsvar med internt regelverk i kommunen
- manglende dokumentasjon på kontroll av varemottak/utførelse av arbeid i regnskapssystemet (avvik fra internt regelverk i kommunen)
- manglende klausul i kontrakt som skal hindre sosial dumping, og dessuten manglende rutiner for å gjennomføre kontrolltiltak med hensyn til etterlevelse av bestemmelsene i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter (avvik fra internt regelverk i kommunen)
- manglende stikkprøvekontroll av anskaffelser i samsvar med anbefaling i Agresso rutinehåndbok, hvor det anbefales at virksomhetsleder sørger for at det blir gjennomført stikkprøvekontroll av anskaffelser for å sikre at anskaffelsene er foretatt i samsvar med kommunens anskaffelsesreglement

De fleste avvikene som gjelder kunngjøring, konkurranse og føring av anskaffelsesprotokoll, gjelder virksomheter som ikke var med i undersøkelsen i 2008. Det samme gjelder avvik vedrørende fremleggelse av skriftlig kontrakt/avtale i samsvar med internt regelverk i kommunen. For bydelene gjelder de fleste avvikene anskaffelse av pleie- og omsorgstjenester. Regelverkets krav ved kjøp av slike tjenester har vært noe uklart for bydelene. Flesteparten av avvikene vedrørende kunngjøring, konkurranse og føring av anskaffelsesprotokoll gjelder de samme anskaffelsene.

Kommunerevisjonen vil også bemerke at de fleste avvikene hvor kontrakt er inngått etter utløpet av vedståelsesfristen, gjelder anskaffelser kunngjort i 2008 og tidligere år, det vil si før virksomhetene varslet om tiltak etter Kommunerevisjonens gjennomgang av anskaffelser i 2008.

Anbefalinger

Foruten at virksomhetene fortsetter å iverksette tiltak for å sikre at lov og forskrift om offentlige anskaffelser og internt regelverk i kommunen følges, anbefaler

Kommunerevisjonen at:

- regelverkets krav presiseres overfor bydelene når det gjelder anskaffelser innenfor pleie- og omsorgstjenester, slik at bydelene vet hvilke krav som gjelder på dette området
- virksomhetsleder sørger for at det blir gjennomført stikkprøvekontroll av anskaffelser for å sikre at anskaffelsene er foretatt i samsvar med kommunens anskaffelsesreglement og lov og forskrift om offentlige anskaffelser
- virksomhetene benytter muligheten for utvidelse av vedståelsesfristen i stedet for å risikere at kontrakt inngås etter utløpet av fristen

Kommunerevisjonen har oppsummert resultatene i brev til den enkelte virksomhet og kommet med anbefalinger på områder hvor det er avdekket vesentlige avvik. 13 av virksomhetene ble bedt om å gi tilbakemelding til omtalte avvik/svakheter. Tilbakemelding er mottatt fra alle disse virksomhetene. De tre resterende virksomhetene ble ikke bedt om å gi tilbakemelding fordi det ikke ble avdekket vesentlige avvik.

Rapporten ble sendt til byrådsavdelingene for uttalelse. Det er mottatt høringsuttalelse fra alle byrådsavdelingene, med unntak av Byrådslederens kontor. Byrådsavdelingene har gitt tilbakemelding om tiltak som ble iverksatt etter undersøkelsen i 2008 og hvilke tiltak som vil bli iverksatt etter undersøkelsen i 2009.

Undersøkelsens konklusjoner anses som aktuelle for alle kommunens virksomheter. Rapport 1/2010 vil derfor bli sendt til alle kommunens virksomheter.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kommunerevisjonens rapport 1/2010 *Kontroll av anskaffelser i 16 virksomheter* viser et stort omfang av regelverksbrudd. Undersøkelsen har avdekket omfattende feil og mangler på sentrale områder i anskaffelsesprosessen for flere virksomheter.

Kontrollutvalget merker seg at det er bedre resultat for de ni virksomhetene som også ble undersøkt i tilsvarende undersøkelse i 2008, men at det totale omfanget av feil og mangler likevel er stort. Kontrollutvalget ser svært alvorlig på de regelverksbruddene som er avdekket. Det er flere betydelige konsekvenser av de feil og mangler som er avdekket:

- kommunen bryter gjeldende lov og forskrift
- risikoen for økonomiske misligheter øker
- manglende konkurranse vil kunne føre til dyrere anskaffelser
- kommunen kan bli eksponert for erstatningssøksmål
- brudd på bestemmelsene fører til manglende tillit til kommunen fra allmennheten og næringslivet (potensielle leverandører)

Kontrollutvalget forutsetter at virksomhetene iverksetter tiltak på områdene hvor det er avdekket avvik for å sikre etterlevelse av lov og forskrift om offentlige anskaffelser og internt regelverk i kommunen. Kontrollutvalget merker seg at byrådsavdelingene varsler tiltak på ulike områder og forutsetter at varslede tiltak iverksettes. Det bør fastsettes retningslinjer for kjøp av pleie- og omsorgstjenester for å sikre at også slike anskaffelser gjøres i tråd med regelverket.

Kontrollutvalget tar for øvrig rapporten til orientering.

Kontrollutvalget innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bystyret ser svært alvorlig på de omfattende feil og mangler som er avdekket i Kommunerevisjonens rapport 1/2010 *Kontroll av anskaffelser i 16 virksomheter*. Bystyret forutsetter at byrådet sørger for at kommunens virksomheter etterlever gjeldende bestemmelser om offentlige anskaffelser.

Dokumenter innkommet:

- Kommunerevisorens innstilling datert 18.01.2010 m/vedlegg

3/10

Saker i KOFA - Klagenemnda for offentlige anskaffelser - i perioden 11.08.2008 - 31.12.2009 som gjelder anskaffelser i Oslo kommune

Saken gjelder:

I kontrollutvalgets møte 26.08.2008, sak 72/08, ble det gitt oversikt over saker behandlet av KOFA i 2007-2008 som gjelder anskaffelser i Oslo kommune. Denne saken oppdaterer status ved å gi en oversikt over klagesaker som KOFA har behandlet i perioden 11.08.2008 til 31.12.2009 der Oslo kommune har vært innklaget.

I vedlegg til denne saken er det innledningsvis gitt en orientering om KOFAs virksomhet og deretter en oversikt både over saker som er avgjort etter forrige redegjørelse, samt innkomne klagesaker som fortsatt er under behandling. Oslo kommune har blitt innklaget i tilsammen 20 saker som er blitt behandlet eller er til behandling i perioden. Av de 14 sakene som er avgjort, konkluderte KOFA med *ikke brudd* i tre saker, to saker ble avvist og en løst. I åtte saker ble det konstatert *brudd* på sentrale prinsipper i anskaffelsesregelverket. I en av disse sakene kom Oslo Byfogdembete som namsrett, til et annet resultat enn KOFA. Under konkurransen ble det gitt et presiserende svar til deltakerne som KOFA tolket forskjellig fra retten. KOFAs

tolkning av svaret innebar at valgte leverandørs tilbud skulle avvises. Retten satte avgjørelsen til side med begrunnelsen at anskaffende etats svar ikke var ment å endre på konkurransegrunnlaget, slik svaret var formulert.

I tre av sakene der KOFA har påvist brudd på anskaffelsesreglene, er det også uttalt at det kan foreligge grunnlag for erstatning. Klagenemnda har en hjemmel til å uttale seg om vilkårene for klager til å kreve erstatning anses oppfylt, dersom nemnda finner grunn til å gi en slik uttalelse. Normalt skjer det bare når klager anmoder om det. Klager har ikke krav på å få en slik uttalelse. Nemnda kan uttale seg om grunnlag foreligger for erstatning for negativ eller positiv kontraktsinteresse. Erstatning for negativ kontraktsinteresse betyr at klager kan få dekket utgifter i anledning deltakelse i en konkurranse som er beheftet med feil, men hvor klager ikke nødvendigvis skulle ha fått kontrakten. Erstatning for positiv kontraktsinteresse betyr at klager kan oppnå en erstatning som økonomisk setter klager i samme situasjon som om klager hadde fått den aktuelle kontrakten. KOFA vurderer ikke erstatningens størrelse. Dersom klager ønsker å gå videre med erstatningsspørsmålet og partene ikke oppnår enighet, må klager reise sak for de ordinære domstolene.

Oversikten over klagesakene er oppdatert per 31.12.2009 og er basert på opplysninger som er publisert på hjemmesiden til KOFA, www.kofa.no

Kommunerevisjonen følger løpende med på alle saker som KOFA uttaler seg om. Sakene gir innspill til vurderingen av risiko og vesentlighet både med hensyn til hvilke virksomheter som det er aktuelt å revidere og hvilke deler av regelverket som kan skape problemer for kommunens innkjøpsvirksomhet. Tolkningssuttalelsene som KOFA gir, er også viktig for utforming av revisjonskriterier.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar Kommunerevisjonens oversikt over saker i KOFA i perioden 11.08.2008-31.12.2009 som gjelder anskaffelser i Oslo kommune, til orientering.

Dokumenter innkommet:

- Kommunerevisorens innstilling datert 13.01.2010 m/vedlegg

4/10

Gjennomgang av Omsorgsbygg Oslo KFs arbeid med å etablere et sykehjem i Spania

Saken gjelder:

Kontrollutvalget og Kommunerevisjonen mottok 20.10.2009 notater fra Rødt datert samme dag om "to ulovlige anskaffelser i 2005 og 2006 som kan skyldes korrupsjon". Notatene gjelder primært to kontrakter mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Axla Consulting som gjelder forprosjekt og prosjekt og byggeledelse for rehabiliteringssenter i Altea, Spania.

Kontrollutvalget hadde saken til behandling under "eventuelt" i møte 20.10.2009 og fattet følgende vedtak: "Kommunerevisjonen bes om å se på saken, og komme tilbake til kontrollutvalget på neste møte med en foreløpig vurdering og redegjørelse for eventuelle videre undersøkelser."

Kontrollutvalget behandlet saken igjen 17.11.2009, som sak 86 om etablering av rehabiliteringssenter i Altea, Spania. Kontrollutvalget tok saken til orientering og imøteså en ny vurdering av behovet for ytterligere undersøkelser når rapporten som Byrådslederens kontor, Seksjon for internrevisjon hadde bestilt fra PwC, forelå.

Rapporten fra PwC ble avgitt 17.12.2009. Kommunerevisjonen har gjennomgått PwC-rapporten, og annet materiale i saken anledning, og konkluderer med at det er grunn til ytterligere undersøkelser av styringsdialogen, regnskap, sikring av verdier og områder med risiko for misligheter knyttet til kommunens arbeid med utbygging av rehabiliteringssenter i Altea kommune, Spania.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget ber Kommunerevisjonen om å iverksette de foreslåtte undersøkelsene om styringsdialogen, regnskap, sikring av verdier og områder med risiko for misligheter knyttet til kommunens arbeid med utbygging av rehabiliteringssenter i Altea kommune, Spania.

Dokumenter innkommet:

- Kommunerevisorens innstilling datert 18.01.2009

5/10

Forvaltningsrevisjon med oppstart 1. halvår 2010

Saken gjelder:

I denne saken fremmer Kommunerevisjonen forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekter, oppfølgingsundersøkelser og satsing på gransknings- og mislighetssaker med oppstart i 1. halvår 2010 (januar 2010 - august 2010).

Forslagene er basert på bystyrets vedtak 18.06.2008 (sak 259) om *Overordnet plan for forvaltningsrevisjon* og *Plan for selskapskontroll 2008-2011* og gjeldende revisjonsstrategi for forvaltningsrevisjon (august 2009 - januar 2011), jf kontrollutvalgets behandling 25.08.2009 (sak 69) og 17.11.2009 (sak 83). Forslagene er basert på vurdering av risiko og vesentlighet.

Rapportering av undersøkelsene til kontrollutvalget vil etter planen skje i løpet av 2010.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget slutter seg til:

1. Forslaget til forvaltningsrevisjonsprosjekter og oppfølgingsundersøkelser med oppstart 1. halvår 2010.
2. Det benyttes inntil 2000 timer til revisjon av misligheter og områder med risiko for misligheter i 1. halvår 2010.

Dokumenter innkommet:

- Kommunerevisorens innstilling datert 18.01.2010 m/vedlegg

6/10

Økonomiske uregelmessigheter og misligheter som er endelig innberettet til kontrollutvalget i 2009 - Oversikt nr.19

Saken gjelder:

I henhold til saksbehandlingsreglene for økonomiske uregelmessigheter og misligheter (byrådets rundskriv nr. 14/95), har kommunens virksomheter plikt til å rapportere slike saker til Kommunerevisjonen.

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv, med hjemmel i kommunelovens § 78, skal revisor ifølge § 3 *bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil*. Forskriften pålegger Kommunerevisjonen å innberette mislighetssaker til kontrollutvalget: *Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget.*

Denne oversikten gjelder endelige innberetninger om økonomiske uregelmessigheter og misligheter mot kommunen eller personer under kommunens omsorg, begått av kommunalt ansatte. Innberetningene er i utgangspunktet offentlige.

Det ble innberettet åtte saker til kontrollutvalget i 2006, 14 saker i 2007 og åtte saker i 2008. I 2009 er det innberettet seks saker til kontrollutvalget. En av sakene omhandler åtte personer ansatt i to etater og to bydeler.

Oversikten omfatter saker om økonomiske uregelmessigheter og misligheter som er endelig innberettet til kontrollutvalget fra 01.01.2009 til 31.12.2009.

Kommunerevisoren fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar Kommunerevisjonens oversikt nr. 19 over saker om økonomiske uregelmessigheter og misligheter i 2009 til orientering.

Oversikten sendes finanskomiteen.

Dokumenter innkommet:

- Økonomiske uregelmessigheter og misligheter som er endelig innberettet til kontrollutvalget i 2009 - Oversikt nr. 19

7/10

Restanseliste for kontrollutvalgets saker pr. 31.12.2009

Saken gjelder:

Oversikten over kontrollutvalgets saker til oppfølging pr. 31.12.2009 viser ni saker. Pr. 30.04.2009 var det 10 saker til oppfølging.

Sekretariatslederen fremmer følgende forslag til vedtak:

Kontrollutvalgets restanseliste pr. 31.12.2009 tas til orientering.

Dokumenter innkommet:

- Sekretariatslederens notat datert 18.01.2010 m/vedlegg

Kontrollutvalgets sekretariat, 19. januar 2010

Reidar Enger
sekretariatsleder